

JAARVERSLAG KLACHTENCOMMISSIE NOORD-HOLLAND 2021

Haarlem, 28 april 2022

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de Politieklachtencommissie Noord-Holland (hierna: de commissie). Hiermee brengt de commissie verslag uit over haar werkzaamheden in 2021.

In dit verslag wordt eerst nader ingegaan op de samenstelling van de commissie, haar werkzaamheden en de wijzigingen in de personele bezetting van de commissie. Vervolgens brengen wij in het tweede hoofdstuk verslag uit over de klachten waarover advies is uitgebracht. U kunt daarbij lezen hoeveel klachten de commissie in het verslagjaar heeft behandeld, alsmede waarop deze klachten zagen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de klachtrubrieken zoals die door de korpschef van politie conform de Regeling klachtbehandeling politie zijn vastgesteld. Tot slot besteedt de commissie aandacht aan de aanbevelingen die zij in het verslagjaar heeft gedaan.

Wij hopen u met dit jaarverslag inzicht te geven in onze werkzaamheden en bevindingen. Voor 2022 geldt dat de commissie zich blijft inzetten voor een zorgvuldige behandeling van klachten, zodat partijen zich gehoord voelen en inzicht dan wel begrip krijgen voor elkaars gedragingen.

Haarlem, 28 april 2022

mr. D.C. Coppens
(voorzitter)

1. Inleiding

1.1. Leden klachtencommissie

In het verslagjaar 2021 bestond de klachtencommissie van de eenheid Noord-Holland uit 4 leden, een plaatsvervangend voorzitter en een voorzitter. Aan het einde van 2021 is afscheid genomen van de plaatsvervangend voorzitter en één van de leden. De tweede benoemingstermijn van mevrouw L. Sipkes eindigde op 3 december 2021 en die van mevrouw A. Çubukçu op 1 januari 2022. Vanwege hun vertrek is in eind 2021 een vacature opengesteld voor de functie van plaatsvervangend voorzitter en voor een nieuw commissielid. Op 1 maart 2022 is mevrouw M. Visser benoemd als plaatsvervangend voorzitter en de heer Y. Assad als nieuw lid van de commissie.

De commissie adviseert over de klachten naar aanleiding van het optreden van politieambtenaren van de eenheid Noord-Holland in wisselende samenstelling.

In onderstaande tabel is nadere informatie over de samenstelling van de klachtencommissie in het jaar 2021 opgenomen.

FUNCTIE	DHR/MW	TITEL	VOORL	NAAM	Achtergrond
Voorzitter	dhr	mr.	D.C.	Coppens	Advocaat (eerste termijn)
plv.voorzitter	mw	drs.	L.	Sipkes	oud-burgemeester (tweede termijn)
Lid	mw		A.	Çubukçu	Voorlichter en trainer discriminatiezaken (tweede termijn)
Lid	mw	mr.	M.	Visser	Rechter (tweede termijn)
Lid	mw	drs.	S.	Voorlujs-van Vuren	manager zorg (tweede termijn)
Lid	mw	mr.	E.B.	de Vries-van den Heuvel	Rechter (tweede termijn)

De commissie werd bijgestaan door ambtelijk secretarissen mevrouw mr. A. Mol en mevrouw mr. J.S. de Jong.

1.2. Werkzaamheden

Het behandelen van klachten dient drie doelen: het herstellen van het vertrouwen tussen burger en de politie, het versterken van het lerend vermogen van de politie en het bieden van een kwaliteitsinstrument voor de politie.

Klachtbehandeling begint met de eerste, interne, fase. Een klachtbehandelaar van de politie neemt na ontvangst van de klacht zo snel mogelijk contact op met een klager om de klacht te bespreken en beoordeelt of de klacht in behandeling kan worden genomen (intake). De klachtbehandelaar bespreekt met de klager wat hij wil bereiken met zijn klacht en wat deze precies inhoudt. De klachtbehandelaar onderzoekt of de klacht naar tevredenheid van klager opgelost kan worden met een informele aanpak, en maakt daarbij ook een inschatting of een bemiddelingsgesprek tussen klager en de medewerker waarover geklaagd wordt kan helpen bij het oplossen van de klacht. Bij dit traject is de klachtencommissie niet betrokken.

Indien het niet lukt om in de eerste fase naar tevredenheid de klacht af te handelen, kan de klager aangeven dat hij voorzetting van de behandeling van zijn klacht wenst. De klacht wordt dan behandeld in de tweede fase. In deze fase vraagt de politiechef de klachtencommissie een advies over de klacht uit te brengen. Zowel de burgemeester van de gemeente waarbinnen de gedraging waarover de klacht werd ingediend plaatsvond, alsmede de hoofdofficier van justitie van het arrondissement waarbinnen de betreffende gedraging heeft plaatsgevonden, worden in deze fase eveneens in de gelegenheid gesteld om de politiechef te adviseren over de klacht.

Om de onafhankelijkheid van de commissie nog meer te waarborgen, zijn de volgende keuzes gemaakt:

- de zittingen worden niet in een politiebureau gehouden;
- leden die aan de hoorzitting deelnemen, kennen klager noch betrokken politieambtenaar uit de persoonlijke levenssfeer.

De politiekachtencommissie heeft iedere maand één dagdeel zitting. Voor de zittingen van de klachtencommissie mag zij gebruik maken van vergaderruimtes beschikbaar gesteld door de gemeente Haarlem.

De klachtencommissie heeft in 2021 naast haar hoorzittingen éénmaal gezamenlijk vergaderd.

De klachtencommissie bestaat uit onafhankelijke leden. De leden zijn niet in dienst van de politie en niet aan de politieorganisatie gelieerd. De leden van de klachtencommissie functioneren zonder last of ruggespraak. Commissieleden die aan de hoorzitting deelnemen, kennen klager noch betrokken medewerker uit de persoonlijke levenssfeer. De voorzitter en diens plaatsvervanger bewaken steeds de onafhankelijkheid van de commissie.

Verloop van de procedure

De commissie organiseert na het ontvangst van het verzoek om behandeling in beginsel een hoorzitting om tot een advies te komen. Zo worden klager en betrokken medewerker(s) in de gelegenheid gesteld in elkaars aanwezigheid te worden gehoord. Van de hoorzitting wordt een verslag opgemaakt. Dit verslag wordt als bijlage aan het advies gehecht en maakt daarmee deel uit van het advies.

Het uitgangspunt van klachtbehandeling in de tweede fase vormt een meervoudige behandeling, waarbij drie leden een gezamenlijk advies uitbrengen. Enkelvoudige behandeling door de (fungerend) voorzitter kan plaatsvinden indien de klacht kennelijk gegrond of ongegrond is, de klacht van eenvoudige aard is, of het belang van klager of het gewicht van de gedraging gering is. Daarnaast is het op grond van het Huishoudelijk Reglement klachtencommissies politie 2013 mogelijk dat het advies over de klacht door drie leden wordt uitgebracht, maar het horen door een enkel lid geschiedt. Dit kan alleen indien hiermee het belang van een doelmatige klachtbehandeling is gediend en met inachtneming van de zorgvuldigheid, waaronder het beginsel van hoor en wederhoor.

De klachtencommissie sluit haar behandeling van de klacht af door daarover een advies uit te brengen aan de politiechef. Het advies komt tot stand op basis van het klachtdossier en de informatie die verkregen wordt tijdens de hoorzitting. De klachtencommissie kan ten aanzien van de klachten waarin haar om advies gevraagd is de volgende adviezen uitbrengen aan de politiechef:

- A. Een klacht(onderdeel) is gegrond.
- B. Een klacht(onderdeel) is ongegrond.
- C. Geen oordeel: het is door het ontbreken van voldoende objectief vaststaande gegevens niet mogelijk om een advies te geven over het klachtonderdeel.

De klachtencommissie schenkt, gelet op haar bevoegdheid om de politiechef gevraagd en ongevraagd te adviseren over de klachten die zijn ingediend over gedragingen van ambtenaren van politie, tevens aandacht aan de vraag in hoeverre bepaalde klachten wijzen op structurele tekortkomingen in het optreden van de politie of in de behandeling van klachten en doet, waar nodig, aanbevelingen over mogelijke maatregelen om tekortkomingen op te heffen.

Op basis van het advies van de commissie geeft de politiechef een oordeel over de klacht. Door of namens de politiechef wordt daartoe een afdoeningsbrief aan de klager gezonden. Indien de politiechef geheel of gedeeltelijk afwijkt van het gegeven advies, dient hij die afwijking te motiveren.

Ieder jaar vindt een gesprek plaats tussen de voorzitter van de commissie en de politiechef van de eenheid.

2. Klachten en evaluatie

In 2021 komt de commissie tot het navolgende overzicht van behandelde klachten.

2.1. Totaaloverzicht en termijnen

Totalen behandeling door commissie	aantal
Openstaand 31-12-2020	1
Ontvangen 2021	9
Ingetrokken	0
Afgehandeld door bemiddeling door de commissie	0
Afgehandeld met een advies	5
Openstaand 31-12-2021	4

Toelichting

De behandeling van één klacht was in 2020 aangehouden, vanwege de impact van de maatregelen die getroffen waren ter bestrijding van de coronapandemie op de mogelijkheid tot klachtbehandeling. Van de vier openstaande klachten aan het einde van het verslagjaar, had de hoorzitting bij twee klachten al wel plaatsgevonden in december 2021, maar is het advies in 2022 aan de politiechef aangeboden.

In 2020 waren 6 klachten binnengekomen. De commissie heeft derhalve relatief gezien in het verslagjaar iets meer klachten ontvangen. Van het aantal klachten dat in de eerste fase wordt ingediend, wordt slechts een zeer beperkt aantal klachten in de tweede fase behandeld. Door de politieorganisatie is desgevraagd aangegeven dat de oorzaak daarvoor is dat bij verreweg de meeste klachten in de eerste fase een voor de klager bevredigende afdoening kan worden bereikt.

Termijnen

Op grond van artikel 72 van de Politiewet 2012 dienen klachten, in afwijking van artikel 9:11 eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht, afgehandeld te worden binnen tien weken, of, wanneer de klachtencommissie belast wordt met de behandeling van en advisering over de klacht, binnen veertien weken na de ontvangst van het klaagschrift.

In het jaar waarover gerapporteerd wordt is het – wederom – onvoldoende gelukt om de klachten binnen de wettelijke termijnen af te doen. Een samenspel van factoren vormt hiervoor de oorzaak. Soms is bij ontvangst van een klacht uit de eerste fase de beslistermijn reeds verstreken. Vaak is het, zeker bij klachten waarbij meerdere politieambtenaren betrokken zijn, niet mogelijk om een klacht direct op een eerstvolgende hoorzitting van de commissie te plannen vanwege bijzonderheden in de (onregelmatige) dienstroosters. Tot slot heeft het secretariaat van de commissie in het verslagjaar te maken gehad met onderbezetting, wat leidde tot vertraging bij het uitbrengen van een advies na een hoorzitting.

De commissie streeft ernaar het advies over een ontvangen klacht zo spoedig mogelijk uit te brengen. De commissie acht het, zowel voor klagers als betrokken medewerkers, onwenselijk als de behandeling van een klacht te veel vertraging oploopt.

2.2. Klachtrubrieken

Op grond van artikel 9:12a van de Algemene wet bestuursrecht dienen klachten geregistreerd te worden. Conform de Regeling klachtbehandeling politie wordt daarvoor de uniforme rubricering gebruikt die de korpschef heeft ingesteld. Op grond van de Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2018 worden klachtbrieven met meerdere elementen apart geregistreerd.

In onderstaande tabel zijn de klachtelementen opgenomen die in 2021 in de tweede fase zijn afgehandeld, waaronder wordt verstaan dat daarover een advies is uitgebracht.

Rubriek	2 ^e fase				
	Gegronnd	On-gegrond	Geen oordeel	Niet ontvankelijk	Totaal
Geweld					
Fysiek		2			2
Handboeien					
Wapenstok					
Pepperspray					
Diensthond					
Vuurwapen					
Subtotaal:					
Bevoegdheden					
Vrijheidsbeneming					
Binnentreden					
Doorzoeken					
Inbeslagneming					
Fouilleren					
Zaakwaarneming	1				1
Identificatie (conform		1			1
Verhoor					
Subtotaal:					
Dienstverlening & Service					
Bereikbaarheid					
Niet of te laat komen					
Aangifte/klacht niet					
Informatieverstrekking			1		1
Privacyschending					
Persvoorlichting					
Klachtbehandeling					
Subtotaal:					
Politieoptreden					
Geen/onvoldoende actie					
Onjuiste actie		5	1		6
Arrestantenbehandeling					
Discriminatie		2			2
Seksuele intimidatie					
Bejegening/houding/gedra		2			2
Afspraken niet nakomen					
Naam/legitimatie	1	1			2
Verkeersgedrag					
Vastleggen/verantwoorde				1	1
Deskundigheid					
Objectiviteit		2			2
Subtotaal:					
Totalen:	2	15	2	1	20

2.3 Aanbevelingen

Gevraagd en ongevraagd advies

De taak van de klachtencommissie omvat het gevraagd en ongevraagd adviseren van de politiechef over klachtbehandeling en de vraag in hoeverre bepaalde klachten wijzen op structurele tekortkomingen in het functioneren van de politie. In dat licht staat de commissie er bij het raadkameren na elke klacht bij stil of er aanbevelingen zijn die zij aan de politieorganisatie kan doen. Deze aanbevelingen zien soms op de individuele casus, en zijn soms van bredere aard. De individuele aanbevelingen worden in de uitgebrachte adviezen opgenomen. In het verslagjaar heeft de commissie driemaal een dergelijk advies uitgebracht. De commissie heeft in 2021 daarnaast één aanbeveling separaat van een advies onder de aandacht van de politie-eenheid gebracht.

Informatiebrief bij zaakwaarneming

Eén van de klachten waarover door de commissie is geadviseerd betrof het niet-achterlaten van een informatiebrief, bij zaakwaarneming door de politie. Tijdens de behandeling bleek dat de informatie die online te vinden is over het achterlaten van de brief (<https://www.uninu.nl/zaakwaarnemingpolitienl>) verschilde van de informatie die op het intranet van de politie hierover te vinden was. Daarbij werd ook door betrokken ambtenaren van politie een verschillende weergave gegeven over de organisatie die verantwoordelijk is voor het achterlaten van de brief. De commissie heeft geadviseerd om zowel intern als extern eenduidig te communiceren over de wijze waarop de organisatie invulling geeft aan het achterlaten van de informatiebrief bij zaakwaarneming.

Grondslag identiteitsfouillering

Bij één klacht heeft de commissie er aandacht voor gevraagd dat behoorlijk overheidsoptreden ook met zich meebrengt dat voorafgaand aan de te nemen beslissing om een persoon al dan niet op de openbare weg te fouilleren, hierover helder gecommuniceerd dient te worden, opdat de betrokken persoon de consequenties van zijn of haar keuzes op dat punt kan overzien. In de betreffende klacht was door de betrokken medewerkers tijdens de klachtbehandeling daarnaast een verschillende visie gegeven op de grondslag voor de uitgevoerde fouillering. De commissie vond in het juridisch kader verschillende grondslagen tot fouillering, die afhankelijk van hetgeen zich exact heeft afgespeeld aan de orde kunnen zijn. Daarbij constateerde zij dat artikel 8 van de Politiewet 2012 een bevoegdheid geeft om een inzage van een identiteitsbewijs te vorderen als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van de politietaak. In de Wet op de identificatieplicht op personen is wel een toonplicht opgenomen, maar geen bevoegdheid tot fouillering. Ook artikel 8 van de Politiewet voornoemd geeft wel een bevoegdheid tot het vorderen van een identiteitsbewijs, maar geen zelfstandige bevoegdheid tot fouillering. Die bevoegdheid bestaat wel als niet aan de vordering wordt voldaan, omdat dan sprake is van een verdenking van overtreding van artikel 447e van het Wetboek van Strafrecht (niet voldoen ter inzage aanbieden legitimatiebewijs). Daarmee komen de bevoegdheden van het Wetboek van Strafvordering in beeld, waaronder de identiteitsfouillering uit artikel 55 onder b van het Wetboek van Strafvordering. In die laatste bepaling is opgenomen dat opsporingsambtenaren bevoegd zijn een staande gehouden of aangehouden verdachte aan zijn kleding te onderzoeken, alsmede voorwerpen die hij bij zich draagt te onderzoeken, voor zover zulks noodzakelijk is voor de vaststelling van zijn identiteit. In het tweede lid is opgenomen dat de bevoegdheid alleen in het openbaar wordt uitgeoefend, indien dit redelijkerwijs noodzakelijk is om wegmaking of beschadiging van voorwerpen waaruit de identiteit van de verdachte zou kunnen blijken te voorkomen. Klaagster was bij de zitting niet aanwezig, waardoor de commissie mede daardoor onvoldoende duidelijk is geworden welke communicatie met haar gevoerd is over de vordering van haar legitimatiebewijs, de weigering deze te tonen en het mogelijk wegmaken van voorwerpen waaruit haar identiteit bleek. De commissie constateert echter dat wel verschil bestaat in de mogelijkheden die de wet afhankelijk van de exacte casus biedt en heeft, gelet op de punten verschillende visie van de betrokken politieambtenaren over de mogelijkheden tot een identiteitsfouillering, geadviseerd daar aandacht aan te besteden.

Omvang uitzondering draagplicht mondkapjes

Bij één klacht constateerde de commissie dat ook na de hoorzitting enige onduidelijkheid bleef bestaan over de instructie aan de betrokken medewerkers ten aanzien van de omvang van de controle van de uitzondering op de draagplicht van mondkapjes die op dat moment gold. Met betrekking tot die uitzondering was op de website van de Rijksoverheid aangegeven op welke manieren men kan aantonen onder de uitzondering te vallen.

Bij de commissie bestond de indruk dat de aanvulling in de tekst van de zogeheten handhavingstool, inhoudende dat de verbalisant “de professionele ruimte heeft om te beoordelen of al dan niet terecht aanspraak wordt gemaakt op de uitzondering” in de praktijk zou kunnen leiden tot een zwaardere toets dan door de Rijksoverheid is beoogd. De commissie heeft geadviseerd om de tekst van de instructie op dit punt nader te verduidelijken.

Betrokkenheid zelfde medewerker eerste en tweede fase

De commissie heeft onder meer met de politiechef gesproken over de onwenselijkheid in voorkomende gevallen waarbij een klachtbehandelaar die in de eerste fase betrokken was, tevens betrokken was bij het opstellen in concept van de afdoeningsbrief over de klacht, na advies van de commissie. Hoewel geen regel zich tegen de werkwijze verzet, acht de commissie dit minder wenselijk uit oogpunt van objectiviteit.

Terugkoppeling uitgebrachte adviezen

De commissie heeft ten aanzien van de aanbeveling over de betrokkenheid van dezelfde medewerker een terugkoppeling ontvangen dat de werkwijze is aangepast. Met betrekking tot de overige aanbeveling heeft geen directe terugkoppeling plaatsgevonden, maar heeft de commissie in het algemeen begrepen dat in adviezen vervatte leermomenten bij de teamleiding van de basisteams onder de aandacht worden gebracht, die daar binnen de operatie vervolg aan kunnen geven.